

Historieglimt 190

Lademoen asyl

Lademoen barnehage er landets eldste barnehage som har drevet kontinuerlig i samme bygg siden 1893. Lademoen asyl var det opprinnelige navnet på den nåværende barnehagen i Østersunds gate 3. Da den var 75 år gammel skrev prest på Lademoen, Fridtjof Stubbraaten, en omtale og til 110-årsdagen skrev prest på Lade, Jan Asbjørn Sagen, sin omtale. Disse omtaler er her føyd sammen til følgende historieglimt: Det er mange som har vært innom barnehagen fra nærmiljøet vårt gjennom årene. Ofte kan foreldre til dagens barn fortelle at de har gått i barnehagen der selv. Da kan vi begynne å snakke om tilhørighet og tradisjoner. Det som har kjennetegnet Lademoen barnehage i en årrekke, er en solid basis i tradisjonen og samtidig en modig vilje til å gå nye veier og utforske nye strukturer og pedagogiske metoder. Barnehagen har et høyt kvalifisert og dyktig personale som har vært svært stabilt. Kontinuitet er viktig for barn. I tillegg trenger barn å få hjelp til å se sammenhenger og verdier i en ellers kaotisk hverdag. Det får barnehagebarna i Lademoen hjelp til blant annet gjennom at barnehagen drives med en utvidet kristen formålsparagraf.

Lademoen barnehage tok til med virksomheten under navn av Lademoen Børneasyl den 14. februar 1893. Et betydelig arbeid var blitt utført på forhånd, med pastor Øverland som den drivende kraft. I 1887 hadde Rosenborgs eiere ved ingeniør Weidemann skjenket tomt til det påtenkte asyl. I 1890 og de følgende år bevilget Trondhjems Sparebank kr. 1.000. Etter hvert kom det også noen testamentariske gaver. Det var først tanken å få leiet lokaler til driften, men det lyktes ikke. I 1892 bevilget så Trondhjems Brændevinssamlag først kr. 10.000 til reising av eget hus, senere som endelig tilskudd kr. 9.350, og man så seg da i stand til å gå i gang med bygging. Bygning med uthus ble reist for ca. 20.000 kroner. Asylet var åpent for alle barn fra 3 år og opp til skolepliktig alder, unntaksvis ble også toåringer mottatt, og oppholdet var gratis. På denne tiden ble fabrikker og andre arbeidsplasser for både kvinner og menn etablert i bydelen vår. I mange familier arbeidet begge foreldrene, og barna under skolepliktig alder trengte et sted å være. Derfor ordet asyl = et vernet, trygt sted, jamfør dagens asylsøkere. Senere, på 1930-tallet, ble begrepet barnehage vanlig. Barnehagen var et sted for lek og læring, ikke bare et oppbevaringssted. På asylet fikk barna mat, de lærte enkle håndverk, jentene strikket, guttene snekret eller rev filler. Det var aktivitetstrening og forberedelse på voksenlivet. Det kom tidligere da enn nå.

Formålet og reglene for driften finner vi uttrykt i de første grunnregler, og en av dem lyder slik: ”§ 6. Asyls Virksomhed skal gaa ud paa at paavirke Børnene i kristelig Aand, vænne dem til Sandfærdighed og Lydighed, gjøre dem omgjængelige med hverandre og anspore dem til Renlighed og Orden. Forsaavidt Børnene ikke beskjæftiges med Leg, skal deres Sysselsættelse

væsentlig være beregnet paa at utvikle deres Tanke, Haand og Øie uden synderlig Anstrængelse af deres Forstandsevner. Nogen egentlig Undervisning meddeles ikke.”

Økonomien trenger et eget lite kapitel. Den har vært skyggen over barnehagens drift, og ofte har det gått etter systemet ”fra hånd til munn”. En måtte være ”om seg” for å få endene til å møtes. En del av tomten ble i en årrekke leid ut til lagerplass, og i kjelleren var det rom som kunne leies ut. Det ble leid ut til forskjellige formål, blant annet til lagerrom. I 1905 ble et rom i kjelleren leid ut til fiskeutsalg, men det varte bare et års tid. Stadsfysikus ba om at det måtte fjernes på grunn av den gjennomtrengende lutfisklukten! I 1968 heter det: dag er den økonomiske situasjon vesentlig bedret. Kommunen gir bidrag som dekker lærerinnenenes lønninger, staten yter et årlig tilskudd og mødreforeningen er en god støtte. I dag opererer barnehagen med et budsjett på over kr. 100.000.

Opplegget fra begynnelsen fortsatte til ut i 1930-årene, men da fant man at barnas arbeidsinnsats ikke lenger var nødvendig. Isteden kom mødreforeningen, som har vært en god støtte og hjelp for barnehagen. Barnehagen i dag tilfredsstiller de fleste krav en kan stille til en moderne barnehage. I 1968 heter det: Ingen kjenner Lademoen Barnehage bedre enn frøken Kristine Holm, hele Lademoens tante Kikki. Hun var knyttet til barnehagen i 48 år, først som lærerinne, de siste 32 år som bestyrerinne. Hun trakk seg tilbake i 1967. Vi vil gjengi litt av et intervju med henne:

- Hvordan var lokalitetene da De overtok i 1919?
- *Trekvite golv som ble kostet to ganger for uken med sagmugg, svært lite maling igjen på veggene, etasjeovner og gassbluss. En eneste vask, klosetter ute i gården, en måtte fyre i kjelleren for å få varmt vann, barna hengte yttertøyet på en spiker med snelle på, ikke en eneste hylle på veggene, barna satt på pulter. Disse ble byttet med bord først i 1937. Ingen gardiner og leker var det smått med både inne og ute. Til gjengjeld hadde man alle tiders tumleplass, et stort areal, fritt og lunt på samme tid. Ungene tegnet og skrev på steintavler med griffel, men ingen sure miner for det, så raspet de lapper, rev filler rettere sagt. Bilder var det smått med. Var de riktig snille, fikk de lov å se på noen flotte bilder av den tyske keiserfamilie som hadde rikelige med velkledde unger. Vi laget små møbler av peddigrør, og så sang vi, å hvor vi sang! Ungene lærte alle versene.*

Kjelleren i barnehagen rehabilitert ble rehabilitert i 2003. Dermed fikk personalet bedre miljø og arbeidsmuligheter. Der er grupperom, personalrom og dusj. Styresen har fått kontor i kjelleren. Fra 2001 har barnehagen en samarbeidsavtale med Trondheim kommune. Barnehagen tar inn barn i det kommunale inntaket. Kommunen dekker lønn og andre budsjetterte driftsutgifter.